

sdužením osob jednotlivých, jež spolu tvoří se svolením státní moci jedinou, nedílnou, ideální osobnost« a oním, jež není »jednotou osob (Personeneinheit)«, nýbrž »sjednocením osob (Personeneinigung)« a uznává, že ony mají samostatné právo žalobní, kdežto tyto, jsouce jen kolektivním označením většího počtu osob, práva žalobního postrádají. Spolky, spočívající na zákonu ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák. tím, že jejich stanovy byly státní mocí schváleny, dosáhly úředního uznání jako korporace (§ 9 cit. zák.), patří proto mezi »korporace zákonem uznané«, jež jsou v § 492 tr. zák. uvedeny, a svědčí jim tedy výjimečná fikce, kterou se v § 492 tr. zák. zabezpečuje určitým kolektivním útvarům ochrana cti (tak Finger, II. str. 262, Kallab: »O způsobilosti býti stranou« str. 97; i rozhodnutí bývalého vídeňského nejvyššího soudního dvoru č. 3698 úř. sbírky a rozhodnutí téhož nejv. soudu ze dne 23. dubna 1915, Kr III 212 a 213/14, uveřejněné v Právniku ročník 1916, sešit XXIII.). Ona rozhodnutí nejvyššího soudu čís. 2129 a 2131 sb. n. s. výslovně to sice neuvádějí, avšak obsah důvodů nepřipouští pochybností, že rozhodnutí ta jsou na téměř stanovisku, neboť praví: »Avšak podniky hospodářské vypočtené na zisk jsou podle § 2 zákona (t. j. zákona ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. zák.) výslovně z působnosti jeho vyňaty«, a z toho důvodu vylučují žalující akciovou společnost z okruhu kolektivních jednotek, jež mohou býti způsobilým předmětem urážky na cti. V souzeném případě jest prokázáno, že žalující »Mezinárodní svaz dělnictva chemického průmyslu se sídlem v Ú.« jest spolkem ve smyslu spolkového zákona, a dlužno jej proto považovati za korporaci zákonem uznanou, jak ji má na mysli ustanovení § 492 tr. zák. Bylo proto k návrhu generální prokuratury ve smyslu §§ 33 a 292 tr. ř. uznáno právem, jak se stalo.

Čís. 2604.

Děje-li se obviňování (§ 488 tr. zák.) znamenáními připadajícími na jednu z více osob, náležejících jistému sboru, okruhu a pod., aniž by bylo patrné, na kterou z nich se urážlivý útok vztahuje, jest každá z těchto osob dotčenou na své cti a jest k podání soukromé obžaloby oprávněna každá z nich, jež podle způsobu vznesené výtky se musí obávat toho, že bude třetími osobami pokládána za onu, jež jest míněna urážlivým projevem.

Po stránce objektivní jest rozhodným, zda urážka mohla býti postřehnutá třetími osobami jako výtka vztahující se právě na onu osobu, jež vystupuje jako soukromá obžalobkyně, po subjektivní stránce se pak vyhledává kromě vědomí pachatelova o urážlivé povaze jeho projevu vůbec, zdali si pachatel při takovém povšechném projevu byl vědom, že podle znamení jím uvedených mohl býti útok vztahován i na jiné osoby, nežli právě na onu, již měl snad pachatel při svém projevu na mysli.

(Rozh. ze dne 27. prosince 1926, Zm II 259/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti soukromých obžalobců do rozsudku zemského soudu v Opavě ze dne 22. dubna 1926, jímž byl obžalovaný podle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přečin proti bezpečnosti cti podle §u 488 tr. zák., zrušil napadený rozsudek a věc vrátil soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozsoudil, maje při tom zřetel k nákladům zrušovacího řízení, z nichž se náklady účasti obou zástupců při veřejném roku i s přípravou a kolky upravují každému na 1.145 Kč.

D ů v o d y:

Zmateční stížnosti soukromých obžalobců, vytýkající rozsudku mylný výklad zákona v příčině otázky jejich aktivní legitimace k podání obžaloby pro přečin proti bezpečnosti cti, dlužno přiznati úspěch. Předmětem soukromé obžaloby jest věta v článku periodického tiskopisu »V.« ze dne 5. listopadu 1925, jež mluví o násilném režimu komunistů v O., jakož i o tajném jejich spojení s vedením továrny na gumu (»Optimit«). Touto větou cítili se dotčeni ve své cti členové závodního výboru oné továrny, jsouce zároveň příslušníky strany komunistické, a podali na obžalovaného soukromou obžalobu pro přečin ve smyslu §§ 488 a 493 tr. zák. Trestního skutku podle § 488 tr. zák. lze se dopustiti dvojím způsobem, buďto přímo tím, že je napadená osoba křivě viněna, zejména z nepočetného nebo nemravného činu, neb i jistým způsobem zastřeným, totiž že se osoba napadená nejmenuje v urážlivém projevu výslovně, nýbrž že se označuje »znameními na ni připadajícími«. Judikaturou tohoto, jakož i bývalého vídeňského Nejvyššího soudu jest ustálen názor, že v případech, kde obviňování se děje znameními připadajícími na jednu z více osob, náležejících jistému sboru, okruhu a pod., aniž by bylo patrné, na kterou z nich se urážlivý útok vztahuje, jest každá z těchto osob dotčenou na své cti a že následkem toho k podání soukromé obžaloby jest oprávněna každá z nich, jež podle způsobu vznesené výtky se musí obávati toho, že bude třetími osobami pokládána za onu, jež jest míněna urážlivým projevem. Správnost tohoto stanoviska vyplývá jednak z doslovů zákona samého, podle něhož ochrana cti se neposkytuje pouze tomu, kde jest obviňován z nepočetného činu znameními v ý l u č n ě na něho připadajícími. Ostatně je již podle povahy věci samé nade vší pochybnost jasným, že by bylo přímo protismyslným, by pachatel, projevuje svůj útok na cizí čest v jisté formě povšechné, již se vlastně dotýká cti několika osob, zůstal v takovémto případě vůbec beztrestným, ačkoli jeho závadný projev jest v tomto případě citelnějším a nebezpečnějším pro rozsah okruhu dotčených osob. Právo k podání soukromé obžaloby dlužno proto v takovýchto případech přiznati každému, kdož podle poznatku třetích osob býti může pokládán za osobu, na niž se urážlivý projev vztahuje. Bude tu rozhodným pro pojímání urážky, projevené ve formě povšechné, pouhým uveřejněním jistých znamení, po stránce objektivní vždy účinek, kterým působila na třetí osoby, zdali totiž mohla býti jimi postřehnuta jako výtka vztahující se na onu osobu, jež vystupuje jako soukromá obžalobkyně; vždyť

čest jest výrazem úcty, které někdo požívá v kruhu svých bližních, a důvodem trestnosti útoků na čest je snížení této úcty v úsudku třetích osob útokem v XII. hlavě trestního zákona blíže naznačeným.

Pokud se týče subjektivní stránky zavinění v takovýchto případech, nutno zdůraznit, že především přirozeně tu bude třeba vědomí pachatele o urážlivé povaze projevu vůbec; kromě toho — a tím se liší projednávaný případ od jiných urážlivých útoků, stavších se uvedením jména napadeného, — bude však i třeba uvažovati vždy o tom, zda si pachatel při takovém projevu povšechném, vyznačujícím se pouhým uvedením znamení na jiné osoby připadajících, byl vědom, že podle těchto znamení útok osobami třetími jako čtenáři článku a pod. mohl býti vztahován i na jiné osoby, než právě na onu, kterou snad pachatel měl při svém projevu na mysli. Bude-li toto vědomí zjištěno (a toto zjištění z moci úřední jest povinností soudu v tom kterém případě), nelze odepříti soukromému obžalobci ochranu cti; pachatel propadá trestu a nutno toto do jisté míry širší jeho ručení pokládati za zcela důvodné podle povahy věci samé, neboť volil, podnikaje urážlivý útok, jistou povšechnější formu, dotýkaje se cti více osob; opomenul-li jmenovati přesně a zřetelně toho, proti němuž útok podle jeho úmyslu směřoval, musí zodpovídati i za důsledky tohoto svého jednání a nemůže se, zvoliv takovou zajisté nebezpečnější formu útoku, snad vymknouti ještě trestnímu stíhání vůbec. Podle těchto právních zásad dlužno posuzovati také souzený případ, ježto osoba, jež byla pozastavenou větou míněna, není uvedena zejména. Zmateční stížnosti soukromých obžalobců nelze upříti oprávnění, pokud vytýká napadenému rozsudku právě v příčině právního posouzení případu s onoho hlediska mylný výklad zákona. Ovšem stížnost jde příliš daleko, domnívajíc se, že vlastně podle doslovu článku všichni komunisté v O., pokud jsou politicky organisováni a pokud jejich příslušnost ke straně komunistické je zjistitelná, jsou oprávněni podati soukromou obžalobu; názor tento neobstojí již proto, že k němu dochází stížnost způsobem formálně vadným zkomolenou reprodukcí pozastavené věty, tvrdíc, že se v ní výslovně mluví o »komunistech v O.«; ve skutečnosti však mluví se v této větě o násilném režimu komunistů v O. a jejich spojení s vedením tamní továrny na gumu, z čehož jasně vysvítá, že slovy »v O.« mělo býti označeno místo, kde komunisté (jistě osoby této strany) provádějí násilný režim, nemělo však ovšem v O. dlícím komunistům býti vytknuto provádění násilného režimu. Nelze proto dále se zabývatí touto právní otázkou, budující na skutkovém podkladě s obsahem závadného článku se nekryjícím.

Jinak ovšem rozsudek nevyhovuje ani po stránce objektivní ani subjektivní zásadám v úvodu těchto úvah vyloženým. Soud sice zjišťuje na základě výpovědí svědků, že v kruzích dělnictva, zaměstnaného v továrně »Optimit« v O. vznikla — následkem onoho článku — nevole proti členům závodního výboru — soukromým obžalobcům, — kteří jsou všichni příslušníky strany komunistické, a že byli vyzváni, by se bránili proti tomuto podezření, že existuje mezi komunisty a správou továrny tajné spojení. Avšak rozsudek se omezuje na pouhé konstatování tohoto fakta, aniž by si jinak byl uvědomil důležitost této skutečnosti právě

pro podstatu objektivní, že totiž skutečně článek byl třetími osobami, dělníky továrny, pojímán v ten smysl, že jím učiněny byly soukromým obžalobcům určité urážlivé výtky, jinými slovy, že článkem po objektivní stránce docíleno bylo efektu, v němž, jak shora vyličenno, sluší pro jeho objektivní vztah na soukromé obžalobce spatřovati směrodatné těžisko. V rozsudkových důvodech se ovšem uvádí, že nic nesvědčí pro to, že se závadná věta vztahovala na soukromé obžalobce. Náзор tento, jenž by ovšem mohl býti důležitým po stránce objektivní, pokud by se na příklad pojímání článku osobami třetími (čtenáři, dělníky továrny) zakládalo na naprostém neporozumění jeho obsahu, soud vůbec blíže neodůvodňuje, takže nelze seznati, proč nespatřuje splnění aspoň objektivně skutkovou podstatu přečinu ve smyslu § 488 tr. zák., ani zdali soud, vyřknuv tento názor, se řídil právě oněmi právními pravidly, jak podle oněch úvah na tento případ dopadají. V dalších svých vývodech uvažuje rozsudek dosti obšírně jednak o úkolech členů závodního výboru továrny, zdůrazňuje, že tu nejde o organizaci politickou, nýbrž sociálně hospodářskou, jejíž členy nutno považovati za představitele všeho dělnictva továrny, nikoli pouze dělníků-komunistů; rozebírá s druhé strany i organizaci politické strany komunistické v O., jež je organizací zvláštní, nemající se závodním výborem nic společného; a vyslovuje na tomto podkladě myšlenku, že je zcela dobře možno, že by mohlo existovati spojení mezi vedením továrny a členem nebo předákem komunistické strany politické, aniž by to jiným členům této strany nebo členům závodního výboru bylo známo. Právem poukazuje stížnost k tomu, že z těchto vývodů není dosti dobře zřetelně seznatelné, co vlastně při těchto úvahách soud měl na mysli. Mělo-li tím snad býti řečeno, že se článek po stránce objektivní nedotýká soukromých obžalobců, nelze výroku tomu podle shora vyložených právních úvah přisvědčiti; vždyť pouhá možnost, že mohl býti vztahován i na jiné příslušníky komunistické strany kromě členů závodního výboru, nevylučuje, že třetími osobami, čtenáři novin, mohl právem býti pojímán jako útok proti soukromým obžalobcům a nezbavuje ani tyto ani ony ještě práva, podati soukromou obžalobu. Hodlá-li však rozsudek, jak se zdá, po stránce subjektivní těmito úvahami vysloviti, že článek byl namířen pisatelem proti jistým členům politické organizace komunistické,aráží především vnitřní rozpor tohoto výroku, zračící se v tom, že soud sám zjišťuje, že z obžalobců (členů závodního výboru) jsou členy p o l i t i c k é organizace komunistické Karel M. a Adolf H., jimž však soud přes tuto jejich politickou funkci z neznámých důvodů nepřiznává aktivní legitimace k soukromě obžalobě. Ostatně by nestačil ke sprošřujícímu výroku ani poukaz k tomu, že pisatelem byli míněni někteří členové politické organizace komunistické, ani další úvaha soudu, že nemá příčiny nevěřiti zodpovídání se obžalovaného, že měl při sepsání článku na mysli určité osoby, jež nejsou totožny se soukromými obžalobci. Pokládá-li soud »již z tohoto důvodu« za vyloučeno vědomí obžalovaného, že se dotýká cti soukromých obžalobců, řešil otázku subjektivního zavinění s hlediska právně zjevně pochybeného a neúplného; neboť je možno, že pisatel svým článkem mínil útočiti na čest pouze určitých jemu na mysli

tanoucích osob, leč neučinil-li tak ve formě přesné, uvedením jmen dotčených; stalo-li se tak, jako v souzeném případě, znamením, připadajícími na tyto jím míněné, avšak i na jiné od nich rozličné osoby (soukromé obžalobce), bylo soudu zkoumati, zda obžalovaný jednal t é ž u v ě d o m í, že jím v tak povšechné formě sepsaný článek může čtenářstvem býti vztahován i na jiné osoby, než na ony, které právě on (pisatel) měl na mysli. Že by soud o tomto vědomí obžalovaného byl uvažoval, nelze z rozhodovacích důvodů seznati; pouhým poukazem k tomu, že byl útok namířen na jiné osoby než soukromé obžalobce, že měl obžalovaný na mysli jiné osoby, než tyto, nedostává se vědomí, k přečinu proti bezpečnosti cti v tomto případě vyhledávanému, vyčerpávajícího rozboru; nevylučujeť úvaha, že obžalovaný měl na mysli určité od soukromých obžalobců rozličné osoby, m o ž n o s t d a l š í h o j e h o v ě d o m í, že článkem právě pro neurčité jeho znění se dotýká i cti osob jiných, na něž znamená v článku uvedená stejným způsobem dopadají. Bylo proto zmateční stížnosti soukromých obžalobců vyhověti, napadený rozsudek, spočívající na mylném výkladu zákona, jako zmatečný zrušiti a věc vrátiti do první stolice, by ji znovu projednala a rozhodla a při tom přihlížela k útratám řízení zrušovacího, jak byly shora upraveny.

Čís. 2605.

V tom, že soud opomenul obeslati k hlavnímu přelíčení také obhájce, není zmatečnosti (§§ 79, 221 tr. ř.).

(Rozh. ze dne 28. prosince 1926, Zm I 648/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl v neveřejném zasedání zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku krajského jakožto nalézacího soudu v Chebu ze dne 5. října 1926, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem veřejného násilí podle § 81 tr. zák.

D ů v o d y:

Obžalovaný uplatňuje zmatečnost rozsudku podle čís. 4 § 281 tr. ř. proto, že jeho soudu vykázaný obhájce nebyl o hlavním přelíčení vyrozuměn, čímž prý byla obžalovanému (jeho obhájci) vzata možnost navrhopati při hlavním přelíčení vývodní důkazy. Stěžovatel shledává porušení předpisu § 79 odst. druhý tr. ř., podle něhož prý obsílka k hlavnímu přelíčení má býti doručována straně a jejímu zřízenému obhájci, v tom, že soud první stolice se tak nezachoval, pokud se týče nerozhodl o návrhu, jež obžalovaný podal před hlavním přelíčením v ten smysl, by jeho vykázaný obhájce byl obeslán ku hlavnímu přelíčení; tím prý soud první stolice porušil, pokud se týče zanedbal zásadu řízení, podle níž každému obžalovanému je volno vzíti si zástupce z osob zapsaných v listině obhájců a obhájce ten musí býti obeslán ku hlavnímu přelíčení. Obžalovaný vskutku podle spisů, dostav dne 20. září 1926 obsílku ku